

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ПРОДУКЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Молочна промисловість – це одна з провідних галузей економіки, що забезпечує населення країни продуктами харчування. Молоко та молокопродукти є не від'ємною частиною життєдіяльності людини, містять вітаміни, білки та кальцій, забезпечуючи здоров'я суспільства. В Україні молоко є не лише продуктом харчування, але й одним із компонентів виробництва окремих товарів харчової промисловості.

У сучасних умовах здійснення економічної діяльності в Україні спостерігається тенденція до зменшення кількості молокопереробних підприємств у порівнянні з попередніми роками. У 2010 році кількість таких підприємств становила 285, у порівнянні з 2014 роком їх кількість зменшилася до 213. Загалом за чотири роки в Україні припинили свою діяльність 72 молокопереробних підприємства, що є досить великою цифрою за короткий проміжок часу та вказує на негативну тенденцію.

Не зважаючи на те, що кількість виробників зменшується молочна промисловість продовжує свій розвиток. Важливе місце посідають великі підприємства, які працюють на ринку не перший рік, а саме це такі фірми як: Данон Україна, Молочний Альянс, Люстдорф, Терра Фуд, Альміра, Вімм-Біль-Данн Україна, Галиччина, Мілкі ленд-Україна [1]. Отже, у молочній промисловості України наявні потужні молокопереробні підприємства, які створюють достатньо високий рівень конкуренції на цьому ринку. Однак, однією із основних проблем лишається досить низькі обсяги споживання молочної продукції у порівнянні з вітчизняними раціональними нормами (українці споживають 3 кг сиру – на одну людину на рік, словаки – 8 кг, поляки – 20 кг, німці – 21 кг). На одному з найнижчих рівнів залишаються і обсяги споживання питного молока: в Україні на рік на одну особу припадає 12 л молока, в Російській Федерації (РФ) – 31 л, у Словаччині – від 57 л, у Румунії – до 100 л.

Показники виробництва молочної продукції в Україні за 2013 рік [2] вказують на наступну структуру: масло вершкове – 34%, сир жирний – 27%, кисломолочна продукція – 17%, молоко – 7% та ін.. Важливим питанням залишається є ринок збуту молока та молочної продукції. Наразі Україна не втрачає можливості постачати свою продукцію іншим державам. За даними УКРМОЛПРОМУ [3, 4] у першому півріччі 2014 році Україна найбільше експортувала молока та не згущених вершків до Республіки Білорусь (71,08%) та до Литви (14,98%) (у 2013 році – 79,0% до Республіки Білорусь (РБ) та 10% до Німеччини). Експорт згущеного молока також найбільше здійснювався до РБ – 58,98% та Польщі – 19,82% (у 2013 році – 63% до РБ та 10% до США). Значні обсяги кисломолочної продукції експортовано до Чехії (42,77%) та РФ (20,37%) (у 2013 році – 48% до РБ та 37% до РФ), масла вершкового – Нова Зеландія (50,96%) та США (35,78%) (у 2013 році – 39% до США та 29% до Нової Зеландії), сирів – Польща (37,22%) та РФ (19,32%) (у 2013 році – 32% до Польщі та 19% до РФ), морозива – Франція (23,48%) і РФ (22,17%) (у 2013 році – 30% до РФ та 16% до РБ), казеїну – Угорщина (62,86%) (у 2013 році – 61% до Угорщини та 32% до Нідерландів).

Проблеми ефективного управління сировинною базою молокопереробних підприємств, виробничими процесами та процесами збуту молочної продукції викликають необхідність удосконалення організації та методики бухгалтерського обліку виробництва продукції задля формування інформаційного забезпечення управління підприємством. Питання бухгалтерського обліку у своїх працях досліджували такі вчені як: О.Л. Беседа, В.І. Довбуш, А. В. Телегіна, М.І. Скрипник, В.В. Сопко, О.В. Сайко, В.О. Хомедюк, О.В. Чернецька, О.В. Шевчук та ін. Однак, негативні економічні процеси у молокопереробній галузі зумовлюють необхідність дослідження проблем обліково-аналітичного забезпечення управління молокопереробними підприємствами, зокрема їх комерційною складовою.

Кожен керівник підприємства бажає контролювати роботу свого підприємства та своєчасно отримувати інформацію щодо його діяльності. Бухгалтерський облік на досліджуваних підприємствах є досить клопітким і важливим процесом. Порядок облікового відображення операцій з молочною продукцією повинен передбачати субрахунки та аналітичні рахунки для контролю та одержання детальної інформації про витрати, що були здійснені для виробництва того, чи іншого виду продукції. Важливо зазначити й те, що саме використання системи аналітичних рахунків на підприємствах молокопереробної промисловості надає можливість удосконалення обліку витрат та продукції.

Важливим проблемним питанням бухгалтерському обліку продукції підприємств молокопереробної промисловості залишається вибір методу обліку витрат (калькулювання), який враховує можливість облікового відображення норм виробництва та їх відхилень, вимог галузевих стандартів, а також дотримання державних та міжнародних стандартів якості.

Питання якості молочної та управління нею – основа існування молочної галузі та конкурентоспроможність продукції на світового ринку. Для успішного розвитку молочної індустрії в Україні бракує адекватної та стабільної державної підтримки, яка є значно нижчою у порівнянні із іншими країнами-виробниками молочної продукції. Тому побудова бухгалтерського обліку витрат на виробництво молочної продукції з врахування всіх вимог стандартів якості – нагальне питання, що знаходить свою реалізацію через застосування сучасного програмного забезпечення.

Також, на що потрібно звернути увагу – цінова політика молокопереробних підприємств та проблеми інформаційного забезпечення управління процесом ціноутворення. Так, наприклад, середня ціна реалізації

молока та молокопродуктів по Україні у січні 2015 р. [6] становить 4 050 грн/т (у 2013 році – 3364 грн/т, у 2014 році – 3 588,4 грн/т). На сьогодні державна підтримка молокопереробних підприємств реалізується в частині встановлення спеціального режиму сплати ПДВ, а також надається незначна фінансова підтримка та інвестиційне забезпечення молокопереробних підприємств. Таким чином, проблеми ціноутворення на продукцію молокопереробних підприємств можуть частково знайти рішення через чітко побудовану систему бухгалтерського обліку, фіксацію на рівні облікової політики методів калькулювання, порядку формування (розрахунку) виробничої та повної собівартості продукції, вибір альтернативних управлінських рішень при визначенні рівня прибутковості (рентабельності) окремого виду продукції.

Отже, молокопереробна промисловість посідає важливе місце у розвитку економіки країни. Слід приділяти більше уваги цій галузі тому, що значна частина молочної промисловості експортується за межі України в інші держави, що й приносить для нашої економіки дохід, зміцнюючи торгівельно-економічні зв'язки між Україною та країнами-партнерами. Значне місце у ефективному функціонуванні та розвитку молокопереробних підприємств належить бухгалтерському обліку, який є важливим елементом системи їх управління. Для удосконалення бухгалтерського обліку продукції підприємств молочної галузі дослідникам слід звернути увагу на побудову системи аналітичного обліку витрат (не лише виробничих) та видів продукції, пошук оптимальних методів обліку витрат та калькулювання, врахування вимог стандартів якості задля забезпечення високої конкурентоспроможності молочної продукції.

Список використаних джерел:

1. Бочарова Ю. Бізнес-лідери молочної галузі: історії успіху / Ю. Бочарова, М. Сарнацький, К. Ладичук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.spkneu.org/2013/04/biznes-lideri-molochnoyi-galuzi-istori/>.
2. Виробництво молочної продукції у 2013 році: УКРМОЛПРОМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrmolprom.kiev.ua/ua/analitika/zagalna-informatsiya/virobnitstvo-molochnoji-produktsiji/97-analitika-3#p3>.
3. Експорт-імпорт 2013 (I півріччя): УКРМОЛПРОМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrmolprom.kiev.ua/ua/analitika/zagalna-informatsiya/eksport-import/95-analitika-1>.
4. Експорт-імпорт 2014 (I півріччя): УКРМОЛПРОМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrmolprom.kiev.ua/ua/analitika/zagalna-informatsiya/eksport-import/391-exp-imp-2014-1>.
5. Довбуш В.І. Облік і внутрішній аудит собівартості продукції (на прикладі молокопереробних підприємств України) [Текст]: дис... кандидата економічних наук: 08.00.09 / В.І. Довбуш; Державний вищий навчальний заклад "Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана". – К., 2008. – 20 с.
6. Середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції у 2014-2015 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Скрипник М.І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості продукції: монографія / М. І. Скрипник; Житомирський державний технологічний університет. – Житомир, 2011. – 732 с.
8. Скрипник М.І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості продукції [Текст]: автореферат дис... доктора економічних наук : 08.00.09 / М.І. Скрипник; Національна академія статистики, обліку та аудиту. – К., 2012. – 40 с.
9. Чернецька О.В. Організаційно-методичні аспекти обліку виробництва продукції переробки молока та напрямки його удосконалення / О.В. Чернецька, О.Л. Бесєда // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: економічні науки. – Випуск 127. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/39.pdf.